

TRŽIŠKI ZVON

Strokovni list za mesto.

Izhaja zadnji teden v mesecu.

Za januar.

V spomin storžiškim žrtvam

Plejbes Rudolf,
Plejbes Viljem,
Stegnar Kristjan,
Ahačič Adelbert,
Mlapič Jožef,
Kostanjevec Ladislav,
Šarabon Vinko,
Ovsenek Miro,
Lombar Vinko.

Prvo številko našega domačega lista posvečam našim mladim planincem-športnikom, ki so šli na velikonočni ponedeljek pod Storžič, da se v sveži planinski prirodi naučijo zdravega planinskega veselja. Toda usoda je terjala devet mladih življenj. Devet mladih planincev. Neizprosna smrt jih je pokosila brez usmiljenja pod snežnimi plazovi, daleč proč od svojih dragih.

Ni bilo matere, da bi ob zadnji uri prižgala svečko svojemu umirajočemu sinu. Ni bilo bratov in sestra, da bi jim zadnjikrat stisnili desnico v slovo. Ni bilo žene in otrok, da bi jih skrbni oče poslednjič poljubil, predno ga zagrne beli snežni grob...

Sami so umirali, živi pokopani v belih grobovih, v divjem kraljestvu Storžiča.

Tržiški zvon se klanja pred veličino Vaših žrtev, ki ste bili zvesti Slovenci-planinci! Da bi seme, Vaša srčna kri, ki je napojila naše planine, vzkliko v stoteren sad, da bi po vsej širni domovini vzdramila mlade borce za našo staro pravdo, za pravico našega rodu.

Bodite svetilnik vsem Tržičanom v boljšo bodočnost!

Počivajte v miru v boljši domovini!

Tržiški zvon svojim čitateljem

Tržiška dolinica velika res ni,
a je najlepša gorenjske strani...!

Kar je Cerkveni glasnik svojim faranom, ki jim po svojem uredniku poroča vsaki mesec cerkvene vesti in oznanila, to naj bo Tržiški zvon kot najmlajši mesečnik vsem Tržičanom in čitateljem, ki bo prinašal vsak mesec zgodovino starega Tržiča, socialno politiko in praktična dramatična vprašanja. Prinašal bo tudi članke izkušenega zdravnika-specijalista, ki si ga je uredniku posrečilo pridobiti za Tržiški zvon. Referat nas bo v več številkah seznanil o temi: Kako naj se delavec varuje jetike na najpreprostejši način. Vsebina razlage bo zelo zanimiva in poučna za vsakega meščana.

List bo tudi prinašal razna verska vprašanja in cerkvene zadeve. Pisal jih bo duhovnik, ki sam deluje kot dušni pastir med delavci. Tudi za naše odre in igralce bo poskrbljeno, da bodo dobivali poučna navodila o igranju in šminkanju. Zeleti bi bilo, da bi se v kateri številki oglasil kateri izmed domačih gg. zdravnikov. Da pa bo list res zanimiv, da bo ustrezno vsem bralcem lista, posebno našemu tovarniškemu delavstvu,

hočemo doseči s tem, da bodo v list dopisovali lahko delavci sami, opisovali delavske razmere v svojih tovarnah in javno zahtevali po delavskem socialnem zakonu pridobljene pravice.

Urednik se bo potrudil, da bo list vsebinsko bogat in pisan za vsakega, ne samo za izobražene, ampak tudi za najpreprostejše ljudi. Prepričan sem, da bo Tržiški zvon sprejel vsak Tržičan, vsaka hiša, gostilna in javni lokal, od visokih do nizkih slojev z veseljem in shranil vse številke celega leta.

Pridno segajte po njem in ga zahtevajte povsod!

Podčrtavam še enkrat, da list ne pripada nobeni politični organizaciji. Sotrudniki so lahko radi tega vsi, katerim je res za napredek domačega časopisa.

Po vsem Tržiču naj gre glas:
Tržiški zvon je res za nas!

Ustava kralj. Jugoslavije: § 4. Državljanstvo je v kraljevini eno. Vsi državljani so pred zakonom enaki. Vsi uživajo enako zaščito oblastev.

Zakon o tisku: § 1. Tisk je svoboden. Svoboda tiska sestoji iz tega, da se neovirano izražajo misli v novinah ali drugih tiskanih predmetih...

...In kaj je danes naša naloga? Slovenci, Slovenke, Jugoslovani! Strnimo naša srca zopet za en skupen cilj, da vsi posvetimo vse svoje sile, vse svoje moči, vse svoje sposobnosti za srečo, blagostanje in napredek slovenskega naroda v skupni domovini...!

Narodno zedinjenje

Letošnje leto smo praznovali dvajsetletnico Majniške deklaracije, katero so predložili v dunajskem parlamentu voditelji slovanskih narodov.

Za nas Slovence sta omenjeno deklaracijo predložila Janez Evan. Krek in dr. Anton Korošec.

Razumljivo je, da je ta deklaracija povzročila hudo ogorčenje tedanjih avstrijskih in madžarskih mogotcev. Že tedanja nevdružna preganjanja so se podeseterila, toda to naših narodnih voditeljev, ki so bili dr. Krek, dr. Žerjav, dr. Korošec in drugi, ni prav nič motilo. Skupno s Svetislavom Pribičevićem, Ant. in Štefanom Radićem ter ostalimi slovanskimi voditelji so delali za svobodo svojih narodov. Koliko gorja in trdih narodnih bojev so morali premagati, vedo le tisti, ki so bili priče tedanjega preganjanja. Vse, kar ni bilo nemškega, se je moralo umakniti nemštvu oziroma nemčurstvu, ki so se kot Slovani udinjali Nemcem. Ti so bili ponavadi še hujši od pravih Nemcev, ki so se sami imenovali »Herrenvolk«. Ravno to pa je opogumilo takratne nemške oblastnike, da so se posluževali teh oseb za ponemčenje vsega slovanstva.

V teh težkih časih so vstali v narodu izvežbani voditelji polni narodne zavesti ter se borili z vsemi močmi proti ogorčenemu potujčevanju. Imena kakor: Masaryk, Beneš, Korošec, Žerjav, Krek, Radić in drugih ostanejo vedno v častnem spominu.

Ko je divjala najhujša vojna med Avstrijo in Srbijo, so si slovanski voditelji pripravljali širok idejni program slovanskih narodov. Iz tega se je rodila potem tako imenovana majniška deklaracija.

Pa tudi srbski kralj Peter I. je mislil na osvobodjenje svojih bratov Slovencev in Hrvatov izpod avstrijskega jarma. Uspešna solunska fronta je l. 1918. uresničila sanje mnogih zavednih

narodnjakov. Sledil je razpad Avstrije. Tedaj so se zbrali vsi narodni voditelji ter odrekli Avstriji pokorščino in osnovali iz razpadle monarhije več manjših držav. Med njimi so bili tudi voditelji Slovencev in Hrvatov.

28. oktobra 1918 je bil zmagoslavni dan Slovanstva. In že 29. oktobra istega leta so Slovenci pod vodstvom dr. Korčca in dr. Žerjave odpovedali pokorščino avstrijskemu cesarju in Avstriji ter osnovali narodno vlado, ki naj pripravi podlago za zedinjenje Slovencev z ostalimi jugoslovanskimi brati.

Mesec dni je poteklo od razpada Avstrije. Približal se je 1. december, zgodovinski dan za vse Jugoslovane. Takratni regent, poznejši kralj Aleksander, je pokazal veliko odporne sile in pravega slovanskega duha. Z razumevanjem je vzel na znanje želje in težnje Slovencev, Hrvatov in ostalih plemen jugoslovanskih narodov. Dne 1. decembra so proglasili narodno Zedinjenje vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev v skupno državo pod dinastijo Karadjordjevičev.

Tako je minilo 19 let od dne, ko nas je naš Viteški kralj Aleksander I. Zedinitelj združil v eno skupno močno državno skupnost, kjer smo dobili popolno svobodo materinskega jezika, za katerega so se naši narodni voditelji borili deset in desetletja.

Prvi december je minil. 19 let svobodnega življenja je za nami. Kaj smo v teh letih doživeli? Da smo svobodni državljani, se jasno vidi iz splošnega narodnega življenja. Naši uradi, naše šole, vse imamo v lepem materinskem jeziku.

Naš Tržič, ki je pred vojno bil podoben nemški trdnjavi, je danes popolnoma — razen nekaj izjem — slovensko mesto. Vidimo, kako se lepo razvija kulturno, socialno in gospodarsko.

Zato mislim, da mi ne bo nihče štel v zlo, če se kljub temu, da je zgodovinski dan prvi december že za nami, na tem mestu primerno spominjam naših požrtvovalnih voditeljev, ki so že zapustili to solzno dolino. Z največjim zadoščenjem jim lahko vzkliknemo: Slava takim borcem, ki so se brezkompromisno borili za svoje in naše narodne ideje! Naj nam Bog nakloni še več takih mož in voditeljev našega naroda.

Še enkrat: Slava vsem žrtvam, ki so padle za svobodo naše domovine. Ostalim še živim pa daj Bog, da bi še dolgo delovali za dobrobit naroda in narodne vzgoje.

Čuvajte Jugoslavijo!

»Tržiški zvon« želi čitateljem in Tržičanom blagoslovljene božične praznike in srečno Novo leto!

Odprti srce . . .

Bližajo se božični prazniki. Praznik božjega miru in veselja. Mnogi so veseli božičnega večera ob ognjišču svoje družine, ki veselo prepeva lepe božične pesmi. Premožni se zbirajo ob okrašenih božičnih drevescih in razkošno obloženi mizah.

Otroci delavskih staršev si postavljajo preproste jaslice — morda samo papirnate, obložene z mahom.

Srečen družinski oče, ki je prinesel borno plačo, da more mati za praznike kupiti potrebne reči za svojo obilno družinico!

Na sveti večer boš lahko slišal vesele pesmi v pobožnih akordih s spremljevanjem gosli, klavirja, citer . . .

Zvonovi bodo veselo vabili k polnočnici. V cerkvah se bo dišeče kadilo valovilo izpred oltarja.

In mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje . . . se bo glasilo po širni zemlji.

Koliko jih je, ki ne bodo deležni božičnega večera in svetega miru. Tavalji bodo premraženi lačni brezdomci brez vsakega sv. veselja po širni zemlji. Koliko jih je samo v Tržiču, ki ne bodo imeli niti najpotrebnejšega.

Kdo je vsega tega kriv? Egoizem.

Tudi v Tržiču se pozna brezposelnost na vseh koncih in krajih. Kljub vsemu temu, da je v našem mestu zadosti tovarn, kjer bi lahko imeli pretežno večino vsi domačini. Vsega tega je kriv moderni egoizem!

V domače tovarne rajši sprejemajo ljudi, ki niso domačini, zato pa so radi tega domačini izpostavljeni brezposelnosti.

Ljudje, ki so prišli v Tržič s punkeljički — so danes napredovali do tako visoke stopnje, da si upajo celo nagovarjati šefe, naj odslovijo domače ljudi.

Čudno bi bilo, da bi ne bilo tudi takih ljudi, ki drug drugemu odjedajo kruh, jemljejo osebno čast, življenjsko eksistenco — morda celo življenje. Čeravno so katoličani, pač ne poznajo ljubezni do bližnjega, ker ne poznajo — krščanstva.

Hvala Bogu! Imamo razna dobredelna društva, ki vrše res svojo nalogo nad vse požrtvovalno, ki pomagajo v času praznikov in omilijo najhujšo bedo.

Kaj pomaga vse to? Na stotine jih čaka na najpotrebnejše. Pomagajte ubogim brezdomcem, da bodo deležni božičnega miru. Za praznike, ko vidimo, da sv. Družina bdi v temi, v bornem hlevčku, ji poklonite žarek dobrih del usmiljenja. Šefi in prokuristi! Ta žarek je dober svet, ki z njim bližnjemu posvetite na temno pot. Dajte delažnim dela in privoščite jim košček kruha. Kako bodo to z veseljem sprejeli brezposelni ubožci. Z blagim očesom bodo sprejeli. Žarek! Usmiljenje! Saj se jim zasveti oko v novem upanju v boljšo bodočnost človeka, ki je danes potreben bolj kot kdaj poprej . . .

Če potrka kateri koli brezdomec na Vaša vrata, ne odslovite ga praznih rok.

Vsi so naši trpeči bratje in sestre. Kdor koli pomaga, pomaga bratu in sestri.

To bi bilo najlepše voščilo za Božič.

S pesnikom Simonom Gregorčičem kličem: Odprti srce, odprti roke, otiraj revežem solze . . .!

Glasovi naših odrov

Naš dom na Skali. Zadnji čas je bilo uprizorjenih več iger. Naj omenim samo pravljico igrano »Zlatorog«, ki jo je režiral g. Blaž Šter, dolgoletni režiser bivše Svobode in Sokola. Snov drame je ljubavna s tragičnim zaključkom. Vse vloge so bile dobro podane. Režiser je skrbno vzel snov v roke, zato je imela uprizoritev popoln uspeh. G. Šter je učenec socialističnega režiserja g. Vehovca in gledališkega igralca Zvonimira Rogoza.

Sokolski oder. Zadnji čas je uprizoril več iger, n. pr. »Veleja«, tragedija iz kmečkega življenja. Vse igre vodi režiser dr. Gruden. Celota igre je dosegla lepo višino, do katere so pripomogli dober režiser in izvežbani igralci.

Prosvetno društvo bo uprizorilo na praznik sv. Treh kraljev opereto »Cigan baron«.

Kakor čujemo, pripravlja Sokolski oder tudi svoje glasbeno delo. (Ime dela mi ni znano!)

Drugi prispevki prihodnjic.

Iz uredništva

Izid prve številke se je nekoliko zakasnil radi tehničnih ovir.

Rekopisi. Vsem sotrudnikom sporočam, da sprejemam rokopise do 20. vsakega meseca za številko prihodnjega meseca; kar bo prišlo po tem dnevu, ne bo moglo iziti v prihodnji številki, pač pa v naslednji.

Poročilo. Z današnjim dnevom odpiram posebno rubriko pod naslovom: »Glasovi naših odrov«. Vse odre v mestu prosim, da poročate, ali bo prišel k predstavi poročevalec, ki bo popolnoma nepristransko, objektivno poročal o Vaših prireditvah!

Oglašujte v »Tržiškem zvonu«! — Mali oglasi po osebnih dogovorih.